

Национален институт на правосъдието
"Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската
конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния
институт на правосъдието"
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

ОСНОВНИТЕ ЧОВЕШКИ ПРАВА – ЧАСТ ОТ ОБЩИТЕ ПРИНЦИПИ НА ОБЩНОСТНОТО ПРАВО

Искра Александрова, съдия във
Върховния административен съд

гр. София, 2015 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

ОСНОВНИТЕ ЧОВЕШКИ ПРАВА – ЧАСТ ОТ ОБЩИТЕ ПРИНЦИПИ НА ОБЩНОСТНОТО ПРАВО

- . Решение на Съда на Европейските общности от 17 декември 1970 по дело 11/70, в което Съдът приема, че :
- ” спазването на основните права е част от общите принципи, спазването на които се осигурява от Съда”
- Решение на СЕО от 13 ноември 1990 по дело С 331/88
- Решение на СЕО от 18 юни 1991 по дело 260/89
- . Решение на СЕО от 14 май 1974 по дело 4/73 (Nold) и решение на СЕО от 28 октомври 1975 по дело 36/75 (Rutili) Съдът повтаряйки вече приетото, подчертава, че
- “ че международните инструменти, отнасящи се до защитата на правата на човека към които държавите членки са се обединили или присъединили, могат също да доставят индикации, за които да се държи сметка в рамките на общностното право.”

Връзката между ЕКПЧОС и Общностното право

- 1. Определяне от СЕО на статута на Конвенцията в Общностния правен ред;
- 2. Общностното право пред органите в Страсбург.

КОНТРОЛ НА СЕО ЗА СПАЗВАНЕТО НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА ОТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ ПРИ ПРИЕМАНЕ НА МЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩНОСТНОТО ПРАВО

- 1. СЕО в своята практика уточнява, че неговият контрол относно зачитането на основните права върху актовете на Държавите-членки се осъществява, тогава когато те са по приложението на общностното право - решение на СЕО от 30 септември 1987 по дело 12/86; решение на СЕО от 11 юли 1985 по дело 60/84;

КОНТРОЛ НА СЕО ЗА СПАЗВАНЕТО НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА ОТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ ПРИ ПРИЕМАНЕ НА МЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩНОСТНОТО ПРАВО

- Този принцип е изведен и в решение от 13 юли 1989 по делото *Wachhauf* 5/88, в което се казва:
- “Тези изисквания (за защита на основните права) обвързват също държавите-членки, когато прилагат общностната регламентация, следва, че те са задължени по най-добрия начин да прилагат тази регламентация при условия, които не отричат посочените изисквания .”

ОБЩНОСТНОТО ПРАВО ПРЕД ОГРАНИТЕ В СТРАСБУРГ

- 1. Решение на Комисията в Страсбург от 10 юли 1978г. по жалба № 8030/88
- - става въпрос за акт на орган на Общността, който разпростира действието си вътре в европейските Общности;
- - недопустимост на жалбата срещу Европейските общности, колектива от Държавите –членки и индивидуално срещу Държавите-членки

ОБЩНОСТНОТО ПРАВО ПРЕД ОГРАНИТЕ В СТРАСБУРГ

- 2. Решение на Комисията по жалба № 13539/88, DUFAY
- - акт на Европейския парламент;
- - недопустимост на жалбата, поради неизчерпване на предвидените от Общностното право възможности за обжалване.

ОРГАНИТЕ ПО ЕКПЧОС И ОБЩНОСТНОТО ПРАВО

- 3. Решение от 9 февруари 1990 по делото M & Co, жалба № 13258/87
- “ Предоставянето на власт на една международна организация не е несъвместимо с Конвенцията при условие, че в тази организация, основните права разполагат са еквивалентна защита.
- Комисията констатира, че правната система на Европейските общности не само че признава основните права, но осигурява и контрола за тяхното спазване. Наистина , учредителните договори на Европейските общности не съдържат

ОРГАНИТЕ ПО ЕКПЧОС И ОБЩНОСТНОТО ПРАВО

- каталог на тези права. При все това, Парламентът, Съветът и Комисията на Европейските общности са подчертали в обща декларация от 5 април 1977, че те отдават първостепенно значение на спазването на основните права, такива каквито произтичат най-вече от Конституциите на Държавите-членки, както и от Конвенцията. (...) Съдът на Европейските общности е създад съдебна практика според която, той е призован да контролира актовете на Общностите от гледна точка на спазването на основните права, в това число и тези, предвидени в Конвенцията. (...)

ОБЩНОСТНОТО ПРАВА И ОРГАНИТЕ В СТРАСБУРГ

- Комисията държи сметка също за факта, че ще противоречи на идеята за прехвърляне на правомощия на една международна организация, да се държат отговорни държавите-членки във всеки отделен случай, преди да се даде екзекватура на едно решение на СЕО, за проверката от гледна точка на това, дали чл.6 от Конвенцията е спазен в хода на въпросната процедура.”

ОТКАЗЪТ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪД ЗА ОТПРАВЯНЕ НА ПРЕЮДИЦИАЛНО ЗАПИТВАНЕ ДО СЕС, ПРЕДМЕТ НА ПРЕЦЕНКА ОТ ЕСПЧ

- Делото *Vergauwen c. Belgique et autres*, жалба № 4832/04. ЕСПЧ извежда следните принципи:
- - чл.6 § 1 задължава националните юрисдикции да мотивират своите решения, с които те отказват да поставят преюдициален въпрос;
- - когато ЕСПЧ по такъв повод е сезиран с оплакване за нарушение на чл.6 § 1 от Конвенцията, задачата на Съда се състои, да се убеди, че атакуваният отказ съдържа надлежно такива мотиви;

- по силата на третата алинея на чл.234 от ДЕО (който е чл.267 от ДФЕС), това означава, че вътрешните юрисдикции, чиито решения не подлежат на последващ съдебен контрол по силата на вътрешното право са задължени, когато отказват да сезират СЕС с преюдициален въпрос за тълкуването на правото на ЕС, поставен пред тях, да мотивират отказите си по отношение на изключенията, предвидени в юриспруденцията на СЕС.;

- Те трябва да посочат причините, поради които смятат, че формулираният въпрос е неуместен, или че съответната разпоредба от правото на ЕС е била вече предмет на тълкуване от страна на СЕС, или още, че точното прилагане на правото на ЕС се налага с такава яснота, че тя на оставя място за никакво разумно съмнение.

- - ако след подобна строга проверка, Съдът се убеди в наличието на такива мотиви, не му принадлежи преценката за евентуални грешки, допуснати от вътрешните юрисдикции при тълкуването и прилагането на съответното право;

ОТКАЗЪТ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪД ЗА ОТПРАВЯНЕ НА ПРЕЮДИЦИАЛНО ЗАПИТВАНЕ ДО СЕС, ПРЕДМЕТ НА ПРЕЦЕНКА ОТ ЕСПЧ

- Решение от 8 април 2014 по дело DHANVI c. Italie, жалба № 17120/09
- “Съдът проучи решенето на Касационния съд от 15 април 2008, без да намери в него никакво позоваване на молбата за преюдициално запитване, формулирана от жалбоподателя и на основанията, поради които молбата не следва да се изпраща на СЕС. Мотивите на спорното решение не позволяват да се установи, дали този въпрос е счетен като несъответен или, че се отнася до ясна разпоредба, или вече тълкувана разпоредба от СЕС, или тя просто е пренебрегната. (...)

- По този начин, Съдът приема, че разсъжденията на Касационния съд не съдържат никакво позоваване на съдебната практика на СЕС. Тази констатация стига, за да се заключи, че има нарушение на чл.6 § 1 от Конвенцията.

Харта на основните права на Европейския съюз

- 1. Юридическа сила – същата като на Договорите, съгласно чл.6, параграф 1, първа алинея от Договора за ЕС.
- 2. Не разширява областите на компетентност на Съюза, така както те са определени в Договорите и не създава нови области на компетентност– чл.6, параграф 1, втора алинея ДЕС; Декларацията относно Хартата на основните права на Европейския съюз,

Хартата на основните права на Европейския съюз

приложена към заключителния акт на Междуправителствената конференция, приела Договора от Лисабон;

3. Разпоредбите ѝ признават права и установяват принципи;

- 4. Потвърждава в качеството им на общи принципи, основните права, гарантирани от ЕКПЧОС и произтичащи от общите за държавите-членки конституционни традиции –чл.6, параграф 3 от ДЕС; Декларацията относно Хартата на основните права на Европейския съюз; Преамбюла на Хартата

ХАРТАТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

- СЪДЪРЖА: ПРЕАМБЮЛ И 54 ЧЛЕНА ,
ГРУПИРАНИ В СЕДЕМ ДЯЛА:
- . ДОСТОЙНСТВО;
- . СВОБОДИ;
- . РАВЕНСТВО;
- . СОЛИДАРНОСТ;
- . ГРАЖДАНСТВО;
- . ПРАВОСЪДИЕ;
- . ОСНОВНИ РАЗПОРЕДБИ.

РАЗГРАНИЧЕНИЕ МЕЖДУ ПРАВА И ПРИНЦИПИ

- ПРАВАТА се съдържат в тези разпоредби, които са ясни, конкретни и безусловни, така че да могат да бъдат прилагани сами спрямо лицата; тези разпоредби имат директен ефект.
- ПРИНЦИПИТЕ са по общи разпоредби, чиято реализация изисква приемането на други съюзни или национални разпоредби – чл.52, параграф 5 от Хартата. Тези разпоредби нямат директен ефект, а позоваването на тях е допустимо само за тълкуване и проверка на законността на актовете (съюзни или национални).

Хартата на основните права на Европейския съюз

- 6. Член 52, параграф 3 от Хартата гласи:
- “Доколкото настоящата харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи, техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция. Тази разпоредба не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита.”

Приложно поле

ЕКПЧОС

- Чл.1 от Конвенцията :
- “Високодоговарящите страни осигуряват на всяко лице под тяхната юрисдикция правата и свободите, определени в част I на тази конвенция.”

ХОПЕС

- 1. чл.51, параграф 1 Хартата
- “Разпоредбите на настоящата харта се отнасят за институциите, органите, службите и агенциите на Съюза при зачитане на принципа на субсидиарност, както и за държавите-членки, единствено когато те прилагат правото на Съюза.”

ОПРЕДЕЛЕНИЯ НА СЕС ЗА ЯВНА ЛИПСА НА КОМПЕТЕНТНОСТ

- 1. Определение от 12 ноември 2010 г. по дело С-339/10;
- 2. Решение от 7 юни 2012г. по дело С-27/11;
- 3. Определение от 1 март 2011 г. по дело С-457/09;
- 4. Определение от 6 юни 2013г. по дело С-14/13
- 5. Определение от 17 юли 2014 г. по дело С-505/13

РЕШЕНИЯ НА СЕС ПО ПРЕЮДИЦИАЛНИ ЗАПИТВАНИЯ ОТ НАЦИОНАЛНИ СЪДИЛИЩА, В КОИТО ТЪЛКУВА РАЗПОРЕДБИ ОТ ХАРТАТА И ОБРАЗУВАНИ ДЕЛА

- 1. Решение от 27.юни 2013г. по дело С-93/12;
- 2. Дело С-83/14, образувано по искане за преюдициално запитване от Административния съд София-град.

АДРЕСАТИ НА

ЕКПЧОС

- ДЪРЖАВИТЕ, СТРАНИ ПО КОНВЕНЦИЯТА, ЧРЕЗ НЕЙНИТЕ ОРГАНИ.

ХОПЕС

- ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ, ЧРЕЗ ТЕХНИТЕ ПУБЛИЧНИ ОРГАНИ, КОГАТО ПРИЛАГАТ ПРАВОТО НА ЕС;
- СТРУКТУРИТЕ НА ЕС – ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ НА СЪЮЗА, ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ.